

DIARI DE GIRONA (27-IV-2015)

PARADISOS FISCALS: PER QUÈ NOMÉS ANDORRA?

Lluís Busquets i Grabulosa

Ara resulta que els paradisos fiscals no són paradisos sinó inferns connectats als ordinadors del FinCEN (Divisió de Crims Financers del Tresor dels EUA). Abans un "paradís fiscal" era una àrea amb un règim tributari favorable a empreses i ciutadans no residents que s'hi domiciliaven a afectes legals (parlant clar, per evadir els impostos que haurien de pagar en altres llocs), caracteritzades per l'opacitat i el secret bancari. Doncs, no. El passat dimarts 10-III l'esmentat FinCEN va enviar al govern del Principat d'Andorra una notificació en què demostra saber tot el que es cuinava en l'interior de la Banca Privada d'Andorra (BPA), obligant a l'INAF (Institut Nacional Andorrà de Finances), el regulador del país veí, a intervenir el banc esmentat. Se l'acusava de blanqueig de diner no sols de l'empresa estatal veneçolana Petróleos de Venezuela S.A (PDVS) —2000 milions \$— sinó de persones relacionades amb organitzacions criminals, exactament Andrei Petrov de la màfia russa (relacionat amb Semion Mogilevitx, un dels deu homes més buscats per la FBI) i el xinès Gao Ping. La cosa va tenir repercussions perquè la BPA el 2011 havia comprat Banco de Madrid (supervisat pel Banc d'Espanya) i era també present al Panamà. Des d'aleshores, ja ho saben: intervencions, dimissions, detencions. I correm-hi tots perquè el sistema bancari andorrà no s'esfondri.

No és pas el cas singular que m'interessa, encara que és ben cert que, si Andorra volia sortir de la llista de paradisos com havia promès el 2009, les cinc entitats bancàries del Principat, capaces de gestionar més de 43.000 milions €, havien d'entrar per força al mercat espanyol. BPA adquirí Banco de Madrid, el 2011; Crèdit Andorrà, a finals del mateix any, va comprar Banco Alcalà; Andbank, la societat Inversis; Mora Banc comprà la gestora Tressis; Sabadell Andorra és filial del grup català. Uns han manflegat més que els altres? Seria bo de saber (i el que sembla és que la

transparència promesa el 2009 ha brillat per la seva absència), però no sóc interventor ni inspector ni jutge. I menys policia. Repeteixo: el cas andorrà m'interessa sobretot per plantejar la pregunta del títol: Per què només Andorra?

Si cerquen a la Xarxa es trobaran que, de paradisos fiscals (*tax havent*, refugis o cels fiscals, diuen els anglosaxons), segons llistat de l'OCDE del novembre del 2011, al món n'hi havia una quarantena llarga. La cosa té el seu quid. Vostès hauran sentit parlar les Bahames, Belize, Xipre, les Illes Marshall, Liechtenstein, Malta, Mònaco, San Marino, les Seychelles o Samoa... Ja veuen que no esmento Suïssa ni l'IOR vaticà per no embullar més la troca... De tots aquests països, el FinCEn no en sap res? Doncs, mirin: no m'ho crec. I segueixo preguntant-me: per què només Andorra? Perquè s'hi parla català? Perquè Rajoy hi va anar no fa gaire? Per tot l'afer del cas dels Pujol? Perquè són copríneps el bisbe d'Urgell i el cap d'Estat francès i hi ha el Vaticà entremig? No m'argumentin que els EUA, si fan boicot a Veneçuela, Rússia o Xina, no poden permetre moviments econòmics a favor d'aquests països a Andorra. No em facin riure! Als altres quaranta paradisos s'hi fan operacions totalment asèptiques, netes i blanques?

L'entrellat de la cosa encara és més enrevessat. Resulta que molts d'aquests paradisos, on es conrea el joc brut, pertanyen a estats que volen passar per practicar el joc net. Per esmentar-ne uns quants: Illes Verges, Puerto Rico o les illes Marianes del Nord, les controlen els EUA; Curaçao i Aruba, els Països Baixos; Macau, Xina; Madeira, Portugal; Taití, França; l'Illa de Navidad, Austràlia... El campió és Regne Unit, que està relacionat amb tots aquests paradisos: Anguila, Bermudes, Gibraltar, Guernsey, l'illa de Man al mig del mar d'Irlanda (lloc de negocis habitual de la *City*), les Caiman, Illes Turques, Illes Verges, Jersey... Segurament, me'n deixo. Ja ho sé: l'OCDE ara diu que ja no hi ha paradisos fiscals. Andorra, San Marino, Mònaco, Liechtenstein, etc., haurien signat acords de transparència tributària per sortir de la llista negra. El cas d'Andorra demostra la precarietat de les signatures. Hisenda

d'Espanya encara considera paradisos 33 països, entre els quals, Gibraltar i Liechtenstein ... Luxemburg encara avui no dóna identitat de beneficiaris econòmics i fa acords amb multinacionals amb un 2% de fiscalitat sobre beneficis (quan a la resta d'Europa és el 21%).

Perdonin, però em sona tot a hipocresia. Déu me'n guard de defensar el banc andorrà pescat *in fraganti*. Però, si el FinCEN pot conèixer detalladament la cuina i el rebost del BPA, no em diguin que no pot saber què hi ha els fogons d'altres entitats en d'altres paradisos. I aquí volia arribar. No només són criminals el PDVS, Petrov o Ping: ho són tots els evasors i blanquejadors que incideixen en les economies de les comunitats humanes veïnes. I les entitats que ho trameten i els estats que ho permeten. Per què el FinCEN considera a uns d'una manera i a d'altres d'una altra?

Diuen que tots els valors cotitzats a l'Ibex (i a d'altres borses europees) tenen els seus paradisos fiscals. Tots. Doncs, clar i català: són tan criminals com els esmentats pel FinCEN. Perquè són ells els que produeixen que un de cada cinc infants de Catalunya es trobi en situació de pobresa extrema (Informe del Síndic de Greuges del 2012). Són ells els que ens imposen mesures extremes d'austeritat i retallades socials. (El VII Informe Foessa sobre Pobresa i Desenvolupament Social, promogut per Càritas Espanyola fa feredat: baixin-se'l d'Internet). Els 1700 casos de corrupció hispànics, amb mig miler de persones imputades (dades del CGPJ) no és res comparat amb els Estats que fan finta de jugar net i amaguen tan com poden la brutícia del seu joc. I això clama justícia. Calen més a llistes Falciani?

Quan Thomas Piketty publicava *Le capital au XXIe siècle* (París: Sueil, 2013), es preguntava sobre l'evolució de la desigualtat econòmica. ¿Tenia raó Marx, que havia previst l'acumulació de riquesa en poques mans, o Simon Kuznets, que anunciava la fi de les desigualtats? Piketty es decanta pel primer: el capitalisme produeix desigualtats arbitràries fins al punt de qüestionar valors democràtics com ara el

treball, el mèrit, l'esforç, la preparació. Als EUA, quan es traduï el llibre, hi hagué un debat als blogs com poques vegades. Paul Krugman, a *Wealth over Work* ('Riquesa sobre treball'), comentà el llibre de Piketty i acceptà que el risc de l'evolució cap a una oligarquia privilegiada (no pas esforçats emprenedors) és real. Thomas B. Edsall, al "New York Times", també li donà la raó: l'empitjorament de la desigualtat és el resultat inevitable del capitalisme de lliure mercat. Branko Milanovic, economista del Banc Mundial arriba a dir que si la desigualtat empitjora com s'ha previst... serà difícil emprendre cap actuació correctiva. Les actuacions s'haurien de fer ara: preventivament. I tenen un nom: paradisos fiscals i Societats d'Inversió de Capital Variable (SICAV) per evadir impostos.

La teoria és sabuda, però els interessos són massa forts. Qui es veu capaç d'acabar amb els paradisos fiscals i les sicavs? Les mesures politicosocials són menys cridaneres que les fiscals. L'OCDE prou critica també l'excessiva concentració de riquesa als darrers anys, però els 34 països que la componen (entre els quals EUA, Regne Unit, França, Portugal, Països Baixos, Austràlia, Suïssa...) no només són incapaços de controlar els paradisos fiscals d'altres sinó que es fan trampes al solitari, girant el cap i permetent-los en el seu territori, com ja hem vist. Hipocresia pura. I l'Estat espanyol segueix sent líder en desigualtat com ho és en taxa d'atur i de pobresa. És mentida que la manera d'ajudar els pobres a sortir de la misèria sigui permetre que els rics siguin cada vegada més rics com denuncia Zygmund Bauman a *¿La riqueza de unos pocos nos beneficia a todos?* (Barcelona: Paidós, 2014). Per a Bauman és fals que el creixement econòmic sigui l'única manera de superar els reptes de la comunitat humana; és mentida que el creixement del consum sigui l'única fórmula per satisfer la recerca de la felicitat de les persones; és una fal·làcia blasfèmica que la desigualtat entre persones ens beneficiï a tots; finalment, tampoc la competitivitat és la condició necessària per a la justícia i l'ordre social.

Davant dels propers programes electorals, ens haurem de fixar bé en qui predica què.